

Iskate vsak dan
oddelki in praznikov.
—
Issued daily except Sun-
days and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravljalni
prostor:
2627 S. Lawndale Ave.
—
Office of Publication.
2627 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXII.

Čena lista
je \$2.00

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 17. maja (May 17), 1929.

Subscription \$2.00
Yearly

STEV.—NUMBER 116

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Deveta redna konvencija S. N. P. J.

Zapisnik tretjega dne zborovanja

PETA SEJA
dne 15. maja 1929 dopoldne.

Predsednik Cainkar odpravi sejo ob osmih. Poverilni odbor poroča, da so navzoči vsi člani konvencije, to je 231. Za reditelja sta imenovana brata Bric in Zornik.

Čitanje zapisnika tretje seje in sprejetje s popravkom, nato čitanje zapisnika četrte seje in sprejetje s popravkom.

Delegat od št. 118 pravi, da bi opozorili "Radnika," naj piše resnico o konvenciji. Vprašuje, ali naj čita iz "Radnika" spise. Brat Terčelj je mnenja, naj bi jih pustili pisati, kar hočejo. Način kot oni pišejo, je njih način reševanja. Delegat od št. 477 začne govoriti o politiki, pa ga predsednik ustavi. Predsednik hoče, da konvencija gre preko vsega tega.

Sledi čitanje brzojavnih in pismenih pozdravov konvenciji. Brzojavni pozdravi so dospeli od društev št. 5, 268, 627, 116, 299, 328, 85, 594 in od direktorija Slovenskega delavskega doma v Clevelandu. Pisma s pozdravi pa so prišla od društev št. 59, 7, 297, 54, 34, 1, 147, 14, 117, 91, od pevskega zbora "Naprej" v Milwaukeeju in od Justina Zajca, člana društva št. 131.

Konvencija vzame pozdrave na znanja.

Brat Anton Hrast od št. 131 predlaga, da pridejo v zapisnik samo številke društev, katera pošiljajo pozdrave. Enakega mnenja je brat Spoljar od št. 121. Delegat društva št. 268 meni, da je prav, ko društva od zunaj pokažejo toliko zanimanja in da čustvo, katerega izkazuje do jednote in konvencije tudi obdrži s dobrim delom. Predlog brata Alesha, da bi tajnik konvenciji samo prečital odkod so poslani pozdravi, je sprejet.

Sestra Omahne od št. 192 predlaga glede poverilnega odbora, naj sam zase opravi delo v drugi sobi, kar bo olajšalo potek konvencije. Delegat od društva št. 121 podpira predlog. Delegat od št. 477 ugovarja, češ naj bi vsak delegat vedel, kako potekajo glasovi: "Zakaj poverilni odbor hoče v drugo sobo. Jaz hočem vedeti, kaj dela."

Delegat od št. 80 stavi k predlogu dodatek, naj se poverilni odbor vedno takoj vrne v dvorano, kakor hitro presteje glasovnice. Delegat od št. 21 pojasnjuje, da neupnost ni potrebna, saj konvencija lahko izvoli druge. Tudi delegat od št. 518 je mnenja, naj poverilni odbor šteje glasovnice v kakšnem kotu zase. Predlog je sprejet s 132 glasovi.

Delegat od št. 1 zahteva pravičnost predsednika. Pravi, da je dvigal svojo številko in predsednik mu je priklimal. Brat Olip mu pojasni, da ni predsednikova krivda, kajti on sam zapljuje prijavljene govornike. Delegat od št. 5 predlaga, naj ima vsaka skupina svojega čuvaja pri stetu, tako da ne bo sumničnega. Delegat od št. 8 pa priporoča, naj bi poverilnemu odboru dodali nekaj članov, tako da bi delo šlo hitreje od rok. Brat Malgaj se zoperstavi očitkom, rekoč: "Če ne zaupate našemu odboru, si pa izvolite druge." Delegat od št. 559 zahteva, da se nadaljuje dnevni red. Ko delegat od št. 567 izjavi, da je premalo paznje posvečene prijavljenim govornikom od njegove strani dvorane, predlaga brat Zorko, naj bi se sešli na dvorani razdelili v dve skupini vrst, tako da bi bil za podpredsednika boljši pregled. Od št. 518 se izjavi brat Kotar, če nimamo zaupanja do poverilnega odbora, da izvolimo drugega.

Otvorjena je nominacija za volitve v odbor za resolucije. Predlagani so: Brate Kastelec, Medvešek, Rimac, Alesh, Garden, Lokar, Zajc (Milwaukee), Barbič, Podboj, Albert Hrast, Kotar, Frank Vidmar, Klopčič, Sepich, Anzele, Laurich, sestra Omahne, bratje Beniger, Godina, Lekshe, Stonich, Pechnik, Pleshe; sestra Jurečič in Močnik.

Nominacija sprejmejo: Brate Kastelec, Rimac, Garden, Lokar, Zajc, Barbič, Albert Hrast, Kotar, Frank Vidmar, Klopčič, Sepich, Anzele, Laurich, sestra Omahne, bratje Beniger, Godina, Lekshe, Stonich, Pechnik, Pleshe; sestra Jurečič in Močnik.

Delegat od št. 267 opozarja podpredsednika, naj bolj pazita na prijave govornikov.

Po menjenju delegatov od št. 102, naj bi se že ta teden delegacija dala slikati ter naj bi odločili takoj, ko je lepo vreme in tako da delegatje lahko dobijo slike pred povratkom, predlaga brat Alesh, naj bi se delegacija fotografirala v soboto, predno bi odšli na buse za vožnjo po mestu. Tudi predsednik Cainkar misli, da je umestno tako, s ne pozabiti, da bo sama priprava za slikanje vzela kakšni dve uri. Brat Zavertnik od št. 559 predlaga, naj bi se slikali v nedeljo ter se zato zbrali od devetih dopoldne. Brat Rupnik od št. 53 predlaga, da predsednik imenuje delegate, ki bodo pripravili vse potrebno. Delegatinja od št. 258 misli, da je najboljša, če bi se pripravili za stvar v soboto popoldne, kajti v nedeljo bi morali na delegate preveč čakati. Sprejet je predlog, da predsednik imenuje člane, ki pripravijo vse potrebno za slikanje. Predsednik imenuje brata M. J. Turka in Alesha ter sestro Jurečič.

Delegat Snoy od št. 13 predlaga izvolitev odbora, ki bo pregledal poslovanje jednotnega odbora tekom zadnjih štirih let. Predsednik mu pojasni, da imamo prej še izvoliti odbor za plače, kot je predpisano na vsopred. Drugače je treba določeno točko preskočiti. Ugovora ni, da bi tega ne storili. Brat Shragal misli, da je tak odbor zelo potreben, ker nekateri odborniki niso zadovoljni s poročili, ki so jim bila v tisku cenzurirana. Njegov tozadevni predlog za izvolitev pet članov je podprt. Delegat Zavertnik od št. 567 izjavi, da sta bili samo dve poročili cenzurirani, zato se mu ne zdi dovolj važno, da bi izvolili poseben odbor, ker stvar lahko reši odbor za pritožbe. Tozadevni predlog dobi podporo. Delegat od št. 53 pravi, da je konvencija dovolj visoka avtoriteta, da sme pregledati delo za pretekla štiri leta. Če se je komu delala krivica v glavnem odboru, bo na ta način dobil zadovoljenje. Tega mnenja je tudi delegat od št. 118. Obratno delegat od št. 121 misli, da tak odbor ni potreben, ker že obstoji odbor za pritožbe. Po zaključeni debati še govori delegat društva št. 131, ki podpira predlog za izvolitev odbora, kajti odbor za pritožbe ima itak dovolj dela. Stavljena so vprašanja glede poslovanja odbora za poročila, na katera predsednik in brat Shragal, ki je stavljal predlog, pojasnita, da odbor ne bo pregledoval vsega poslovanja, temveč samo poročila. Delegat od št. 118 se izjavi po tem pojasnilu drugače, namreč, da je mislil, da bo ta odbor pregledal glede poslovanja, za poročila sama pa da se ne zanima. Tak odbor bi moral pregledati tudi račune, če treba.

(Dolje na 2. strani.)

Vesti s konvencije

Novi odbor za pravila. Zborovanja odsekov in razne razprave ter sklepi.—Delegacija obiskuje prireditve.

Na sedmi seji v četrtek predpoldne so bile volitve novega odbora za pravila. Izvoljeni so bili: Frank Zajc (Chicago), Fred J. Vider, Frank Alesh, Ludvik Medvešek in Otto Tekauc. Odsek je šel takoj na delo.

Vsi konvencijski odseki so bili ves dan na delu.

Takoj po otvoritvi sedme seje je več delegatov zahtevalo, naj se konvencija loti reševanja nalog, ki so ji dane in naj se ne ponavljajo predlogi in nasveti, ki so jih že povedali drugi delegatje. Predsednik Cainkar je tudi opominjal zborovalce v tem smislu.

Vnela se je razprava, če naj konvencija zasliši delegate glede priporočil. Delegatinja Jurečič je predlagala, naj vsi delegatje po vrsti poročajo kaj so jim naložila društva. Njen predlog je bil odklonjen.

Precej časa je trajala razprava o izletniškem uradu jednote, o katerem sta poročala John Olip in Jakob Zupančič. Poročilo je naredilo ugoden vtis na delegate, le nekaj delegatov je ugovarjalo in zahtevalo, da se izletniški urad odpravi. Končno je konvencija odobrila izletniški urad in sklenila, da urad prireja izlete v staro domovino prihodnja štiri leta. Večina delegatov je mnenja, da je izletniški urad dobra reklama za SNPJ.

Sedma seja je potekala dovolj mirno, konsternacija je pa prišla proti koncu seje, ko je Fr. Zajc od nadzornega odbora očital predsedniku, da konvencijo zavlačuje.

V aredu zvečer so delegatje z velikim številom čikaških rojakov vred, ki so prišli kljub plohi in nevihti, posejili Havličkovo dvorano in se imenitno zabavali, ko je dramski odsek kluba št. 1 JSZ izvajal komedijo "Pri blem konjičku." Glavni igralci (John Olip, Ana Mihelič, Louis Beniger, Dan J. Lotrich, Peter Bernik, Frances A. Vider, Katy Bernik in Filip Godina) so igrali zelo dobro in vzbujali dovolj smeha med gledalci. Posebno Olip ni bil že dolgo tako razigran in "full of devil," kot toplot.

Dr. Kern je pojasnil uredništvo, da je bil v vseh s konvencije v aredu štivilki napadno citiran glede debate o štrajkih. On ni proti delavskim unijam, toda določena debata se mu je zdela, kakor da zboruje delavska unija ali politična stranka, ne pa podporna jednota.

V poročilu o predavanju s slikami o Jugoslaviji je bila tiskovna pomota, ki se glasi, da je Olip pokazal 40 slik. Pravilno je 140 slik.

Mussolini in papež se praskata radi šol

Diktator pravi, da je država prva, papež pa hoče, da je cerkev.

Rim, 16. maja. — Papež Pij XI. je večer odgovoril Mussoliniju na njegov govor v fašističnem zborniku zadnji ponedeljek, ko je izjavil, da je država najvišja oblast, ki lahko dovoli cerkvi, da vzgaja mladino na verski podlagi in elementarnih šolah, toda v srednje in višje se cerkev ne sme vtikati. Papež je sicer odgovoril pred dijaki Mondragone kolegija, da cerkev se bo borila do akrajnosti za svojo, "od Boga ji podeljeno" pravico do vzgajanja mladine v katoliškem duhu. Dalje je papež pobijal Mussolinijev princip, da je država prva, rekoč, da posameznik je prvi in družina. Kritiziral je fašistovski vzgojo v duhu militarizma in osvajanja. Namignil je, da se ni pozabil, ko je Mussolini razpustil katoliške akavite. Papež je rekel, da ideja osvajanja bi bila dobra, če bi šlo za "dobro stvar" (namreč za pokatoličanje vseh ljudi, toda ideja države nad vse drugo ni dobra stvar.

ELIZABETHTON, SREDIŠČE STAVKOVNEGA BOJA

Konvencija državne delavske federacije. Predsednik Aymon apelira na organizacije, da podpirajo stavkarje.

Knoxville, Tenn. — Zmaga tekstilnih stavkarjev v Elizabethtonu je najvažnejše vprašanje pred ameriškim delavstvom, je dejal W. Aymon, predsednik državne delavske federacije, v svojem otvoritvenem govoru na konvenciji. Ako tekstilci izvojujejo zmago v tem mestu, bo odprta pot za splošno organiziranje tekstilnih delavcev na jugu.

Delegacija je sklenila, da se s posebnim vlakom odpelje v Elizabethton, kjer so v teku priprave za pohod delegacije in tekstilnih stavkarjev po mestnih ulicah in okrog tovarnen Glanzstoff-Bemberg kompanije. V ta namen bo federacija najela dve najboljši godbi, ki bodo korakale na čelu pohoda. Namen manifestacije je, počešti bojevit duh stavkarjev, da se odnehaajo od svojih zahtev, dokler ne dosežejo zmage.

Aymon je tudi izjavil, da bo federacija podprla akcijo na sodišču, s katero bo skušala forsirati gubernerja Hortona, da odpokliče državno milico iz Elizabethtona. Ako bo federacija uspela s svojo zahtevo na sodišču, bo tako ustvarila precedent, ki bo igral veliko vlogo v stavkovni situaciji na jugu.

Večina aretacij, ki so bile izvršene v Elizabethtonu, je bilo med vojski in častniki, ki so se v planosti spopadli sami med seboj.

Aymon je v imenu državne delavske federacije izdal apel na strokovne organizacije v drugih državah, da pridejo stavkarjem na pomoč. Elizabethton je glavno pozorišče stavke na jugu, pravi v svojem apelu. Ako pridobimo to mesto, bo naše organizacijsko delo v drugih mestih olajšano. Poziv na bitko je izšel v Elizabethtonu in vaa znamenja kažejo, da bodo nastale enake situacije v vseh ostalih tekstilnih središčih južnih držav.

Cepelin na potu v Ameriko. Berlin, 16. maja. — "Graf Zeppelin" je danes jutraj odplul proti Ameriki v južni smeri preko Azorskih otokov. Zračna plova bo trajala 65 do 70 ur in cepelin pride v New York v soboto zvečer ali najkasneje v nedeljo jutraj. Na cepelinu je 18 potnikov in 30 moš posadke.

Lokalna rudarska stavka. Benton, Ill. — Okrog 600 rudarjev je v sredo prenehalo s delom v premogovniku Franklin County Mining Co., ker je rudniška uprava postopala brezobzirno v slučajih nakladanja smetja med premogom.

Danes zvečer spevoigra "Spominska plošča"

Danes (petek) zvečer ob osmih uprizorijo socialistični pevski zbor "Sava" spevoigro v štirih dejanjih in predigro "Spominska plošča" v Havličkovi dvorani. Podrobnosti glede nastopivših pevcev in pevk ter igralskega oboja so v programski knjižici. Petje spremlja Koludrov orkester. Delegatje imajo pristo vstopnico; delegatski znak je vstopnica. Za druge je 75c.

Pazite na program vsak dan.

Štrupeni plini zadušili ljudi v bolnišnici

Število žrtev raste. Dr. Crile, svetovno znani učenjak, je lastnik nesrečne bolnišnice.

Cleveland, O. — Do poldneva v četrtek je število mrtvih v bolnišnični katastrofi naraslo na 117. Kakor vse kaže, bodo vsi prizadeti bolniki umrli. Štiri preiskave o vzroku eksplozije kemikalij v laboratoriju bolnišnice so v teku.

Cleveland, O. — Nenavadna nesreča, ki je zadela bolnišnico Cleveland Clinic v aredu, je tirjala čez sto človeških žrtev. Večinoma so bolniki, je pa tudi nekaj zdravnikov in strošne med mrtvimi. Nesreča je prišla, ko so se ugažali v laboratoriju filmi za fotografiranje s Roentgenovimi žarki in sledili sta dve eksploziji, ki sta razvili smrtonosne pline. Plini so se hitro razširili po štirinadstropnem poslopiju in zadušili vsakogar, ki jih je vdihal. Med stransko agonijsko so umirali bolniki v posteljah v stoliš s kolesi, kjerkoli so se nahajali. Pomoč je prišla takoj in aredu je bila, da so rešili dve tretjini ljudi. V bolnišnici je bilo 360 bolnikov, 43 onesvečenih bolnikov so odpeljali v druge bolnišnice in čez noč so štirje umrli. V četrtek jutraj se je še 39 oseb borilo s smrtjo.

Med reševanjem so se odigravali pretresljivi prizori, ko so zdravniki in pomočniki s maskami na obrazih vlečeli bolnike, ki so jim umirali v rokah. Dr. Carl Helwig je našel med žrtvami svojo ženo, ki mu je umrla v rokah.

Glavni lastnik bolnišnice je dr. George W. Crile, svetovno znani učenjak in kirurg, avtor mnogih knjig in teorij, da je proces življenja električni mehanizem. Iznašel je tudi proces transfuzije krvi, ki je danes v rabi po vsem svetu in dokazal je vrednost adrenalina kot medicine. Dr. Crile, ki je vodil reševalno akcijo, je silno potr valed katastrofe. Bolnišnica je bila ena najboljših in najmodernejših opremljenih v mestu.

Nizke mezde delavk v ameriških industrijah

Mezde so nižje kot so bile pred petimi leti.

Washington, D. C. — Povprečni letni zaslužek industrijalne delavke je danes nižji kot je bil pred petimi leti. Tako so vsaj izjavljali govorniki in ekonomski na konvenciji Narodne tenške strokovne lige, ki je pred kratkim zborovala v tem mestu.

Poročilo glede medz industrijalnih delavk je bilo zastavljeno na podlagi obširne študije, ki je bila izvedena pod direktorijo lige in njenih ekonomskih izvedencev.

Leta 1924 je bila povprečna mezda delavke \$14.35, sedaj pa znaša le \$13.75. V tej dobi pa se je zvišala mezda delavcev za par odstotkov, sponored s tem pa so poskočile tudi cene življenjskim potrebščinam tako, da niso industrijski delavci v splošnem nič na boljšem.

Čiščenje mehiliških kristalov. Mexico City, 16. maja. — Večar je bila izdana odredba, da se aretirajo vsi člani organizacije, ki pomaga katoliškim vstašem v državi Jalisco. Imena aretirancev ne bodo objavljena. Medtem odhajajo dnevnim vojaški vlaki v rebelne kraje; do konca tega meseca bo 25,000 mož v akciji proti takozvanim kristovcem. Sklicano je bilo izredno zasedanje kongresa v svrhu izključanja kakih 50 poslancev, ki so bili udeleženi pri zadnji vojaški vstaji. Državna uprava v Sinaloji je zaplenila za dva milijona dolarjev vrednosti premoženja voditeljev revolte. Med temi je tudi posestvo generala Escobarja, ki se ceni na \$125,000.

ŠTRAJK ČEV-LJARSKIH DELAVCEV TRAJA

Na stavki je dvanaest tisoč delavcev. — Piktiranje tovarnen se vrši vzlic sodnijski prepovedi.

Boston, Mass. — Odpomočna organizacija je pretekli teden odprla zopet dve javni kuhinji, kjer se deli juha in druga hrana stavkujočim čevljarjskim delavcem. Stavka traja že peti teden. Dvanaest tisoč delavcev je na stavki v štirih mestih, Bostonu, Chelseaju, Maldenu in Everettu. Trpljenje stavkarjev je veliko, vendar so še vedno trdni in odločni in bodo vztrajali v boju za svoje pravice do končne zmag.

V 43 tovarnah je popolnoma ustavljen obrat, v ostalih je pa zaposlenih le neznatno število stavkavkazov. Par tovarnen noče niti sprejemati v delo stavkavkazov, katere nabavljajo razne agenture.

Podjetniki so prišli na dan s novim načrtom, s katerim skušajo ostražiti stavkarje, da bi se podali nazaj na delo. Groziti so pričeli, da bodo premestili svoje tovarne v druga mesta, ako se stavkarji ne vrnejo na delo pod starimi pogoji. Njih grožnja je navadni bunk — je dejal organizator Ernest Henn — kajti če bodo tovarnarji skušali uredniti svojo grožnjo, jim bomo sledili v druga mesta in tudi tamkaj pričeli organizirati delavce.

Shoe Manufacturing Ass'n. je na sodišču izpodbijala začasno sodnijsko prepoved proti piktiranju, vaje temu pa stavkarji pridejo vsak dan na stražo okrog tovarnen. Aretiranih je bilo ša nad sto stavkarjev radi piktiranja, toda le par zapornih kazni je bilo izrečenih nad njimi radi pomanjkanja dokazov.

En vzrok za redke kazni je sumarična metoda policije, ki aretira vsakega, katerega najde blizu tovarnen, kadar patrolira okoli stavkovnega pozorišča. Neki dan je naložila a stavkarji vred dva stavkavkaza na patrolni vozer ter ju skupno z drugimi odpeljala v ječo. Stavkavkaza sta bila izpuščena na prosto, ko je prišel ponja družbin odvstnik in je zanj položil varščino.

Stavko je napovedala Boot and Shoe Workers unija, ki je sedaj podvzela korake, da preizkusi sodnijsko prepoved proti piktiranju, ki je bila izdana proti stavkarjem.

Zastopniki rajonskih delavcev v Washingtonu

Senator Wheeler zahteva, da jih senat zasliši.

Washington, D. C. — Dvanaest stavkarjev iz Gastonije, N. C. je te dni dospelo v glavno mesto z namenom, da nastopijo pred senatnim odsekom, ko prične z zasliševanjem glede delavskih razmer v tekstilni industriji v piedmontskem okraju. O prihodu stavkarjev je bil takoj obveščen senator Wheeler, ki je obljubil, da bo storil kolikor bo sploh mogoče, da jih senatni odsek zasliši brez odlašanja.

Skupini stavkarjev načeljuje Carl Reeve, član odbora Mednarodne delavske obrambe. Zaslišanje se bo tikalo razdejanja glavnega stana stavkarske organizacije, zapornih kazni za stavkarje, postopanje oblasti v Gastoniji, ki ni storila ničesar, da bi aretirala drhal, ki je navajala na stavkarje, in delovna situacija ter življenjske razmere delavcev v piedmontski tekstilni industriji.

Ko je senator Wheeler vprašal predsednika McMahon, zakaj ni njegova organizacija aktivna v stavki v Gastoniji okraju, je slednji odvrnil, da se ne bo spuščal v boj druge organizacije, dokler bo trajala stavka.

KONVENČIONICE

Vesele in krepke s konvencije.

Iz bloka v Turkovem oknu menda ne bo nič. Izgleda da je res jalov. Pojavili pa so se novi bloki namreč v kuhinji. Kuharice izvrstno blokirajo delegatom mize s krofelci-popelet in s kranjskimi poticami. Živel sladki blok! — Delegat iz Penne.

Reporter, ki krade čas v dvorani, je poročal svojemu skisnemu listu, da je prezident konvencije "bivši predsednik jednote". Ta je pa lepa, bi rekel junak belega (ne rdečega) konjička. Vprašajmo reporterja, kdo je vendar sedanjí predsednik. — Delegat clevelandskega bloka.

Totba: Nearečna numara trinajsti! Prgnala me je iz stare domovine in prignala v Ameriko. Konvencijo smo začeli trinajstega. Bil sem trinajsti kandidat na listi in propadel sem. To je že trikrat trinajst. Nimam več upanja, da bo še kaj. Se bo treba iti s trebuhom za kruhom. — Nearečni A. V.

Delegat iz West Parka, O., dobro opazuje vse tri bloke.

Se en blok! Ker je toliko avobode za bloke, smo ustanovili še enega in sicer blok bratako-sterke ljubezni med delegati in delegatnjami. Bratstvo in ljubezen se gojita v spodnjih prostorih. — L. M.

Brat Olip, ki nas je vodil po Dalmaciji, Crni gori, Bosni, (v Sarajevu se je malo ustavil, da so mu hlače zafikali v lopni na ulici), Zagrebu in po Gorenjskem, ga je zopet polomil, ko nas je pripeljal v Cerknico. Pokazal nam je jezero s ribami brez vode in farovsko stalo — in to je bila Cerknica, ki nikakor ni v Cerknici. Najlepše je bilo v hotelu Union v Ljubljani, ki smo ga videli v spodnjih prostorih dvorane S. N. P. J. — V.

Beli konjiček je izvrstno skakal po odru in plezal na balkon. Ni čuda, da dramski odsek tako uspeva, ko ima takega belčka v stalici. In če je konjiček tako živ in skokovit, kako more biti še koblica! — Delegat kalifornijskega bloka.

Brat Zajc (čikaški) poroča, da je vsak dan opoldne sestanek delegatov v prostorih Havličkove dvorane. Tam ima vsakdo besedo, če noče oditi lučen. Tam lahko vsakdo kandidira za kos potice.

Odbornik za združitev blokov reportira: Na šestí seji je padel "sledge hammer" na blok (v oknu). Sedaj sem še jaz izgubil upanje. Užasno! — Bloki bodo razbiti, predno bodo združeni.

Protestna nota: Niso samo konvencijski iz Ilirakobistriške okolice navzoči, je tudi čez dvestofuntski korenjak, prava kraljica korenina, ki mu je tekla zibelka v Baču na Pivki, na konvencijo pa prihaja iz koloradskih hribov. — E. M.

Neki klevelandski delegat in gl. odbornik pokorno javlja redakciji v objavo, da je edini pravi prostor za pritožbe v garderobi, predal št. 13. Dobrodošli, pritožbarji!

Isti delegat pokorno javlja, da odseki "nemajo plača" za zborovanja. Cemu se ne bi poslužili ribniške metode razširjanja sten?

Upravni urad se seli — na trotoar, ker v dotični urad se je nastanil odsek "za nujna opravila."

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za izposojeno \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s tem:

"PROSVETA"

1657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepaju, n. pr. (April 30-1929) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom poteka naročnina. Ponovite jo pravočasno, če se vam ne ustreli list.

STROJNIKI SE ZOPET VRAČAJO V SVOJO STROKOVNO ORGANIZACIJO.

Večni boj med delavskim in lastujočim razredom.

A. O. Wharton, predsednik Mednarodnega društva strojnikov, je dne 28. aprila t. l. govoril na masnem shodu v New Yorku. Ta shod je bil sklican kot višek organizatorične kampanje za organiziranje strojnikov. Poročila, ki jih prejema glavni stan organizacije strojnikov, govore jasno in razumljivo, da se je med strojniki pojavila in porodila močna želja za povratak v svojo organizacijo. Število poslušalcev se na takih kampanjskih shodih z organizatoričnim namenom povišuje stopnjama, odkar so strojniki na mnogih večjih železnica izvajali povišane mezd. To dejstvo odpira strojnikom oči, da morajo biti strojniki organizirani, ako hočejo stopnjama izboljšati svoj gospodarski položaj in delavne razmere v delavnicah že zdaj v mejah sistema blagovne produkcije in distribucije za osebni dobiček, kajti če tega ne store, bodo končno tako opešali gospodarsko, da se ne bodo mogli več borovati za osvoboditev iz kapitalistične mezdne sužnosti.

Kmalu po vojni so tovarnarji, podjetniki, bankirji, sploh vse, kar spada k lastujočemu razredu, napadli organizacijo strojnikov, kot so naskočili vse druge delavske organizacije. Ko so bile lokalne organizacije močno oskrbljene in je prišel čas, da se lahko napade hrbenico organizacije strojnikov, je bil ta naskok na hrbenico organizacije—organizirane strojnike na ameriških železnica tudi izvršen. Lastujoči razred je z raznimi potezami se najprvo pripravil za ta naskok in ko je bilo vse pripravljeno, je prisilil delavce v železniških delavnicah do stavke. V teku stavke je bila izdana famozna sodnijska prepoved—začetek konca stavke delavcev v železniških delavnicah. Ta sodnijska prepoved je vsem razumnim delavcem pripovedovala s pisavo na steni, da stavka ne more končati zdaj drugače kot s porazom za delavce. In tako je bilo.

Darovi ali talenti, ki so jih ljudje podedovali po svojih prednikih, niso enako razdeljeni med vse ljudi, kakor niso bili še razdeljeni v nobeni generaciji naših prednikov. In to velja tudi za sedanjo generacijo. Mnogi strojniki so v izgubljeni bitki videli konec vseh pridobitev, ki so jih dosegli s pomočjo organizacije, pa so postali malodušni. Vprašali so sami sebe: "Čemu nam je organizacija, ko tako nič ne dosežemo z njo. Leta smo bili organizirani, a končno smo doživeli tak strojnovit poraz?" Ta vprašanja in zaključke so sporečili svojim tovarišem v delavnicah in jih na ta način okužili z malodušnostjo. Organizacija je pričela hirati. Le pogumni, ki so imeli zaupanje v samoga sebe—v organizacijo, in so bili prepričani, da bo delavstvo na svojem pohodu izgubilo še mnogo bitk, preden se bje odločilna bitka in izvojuje končna zmaga, so ostali zvesti organizaciji in tvorili jedro, na podlagi katerega se delavci pripravijo na ponovni sunek za osvojenje izgubljenih in pridobitev novih postojank, ki tvorijo novo podlago za nadaljnje pridobitve v tem večnem boju med umskim in ročnim delavstvom z lastujočim razredom.

Sedanje gibanje za ponovno oživiljenje organizacije strojnikov je najsijajnejši dokaz, da so ti pogumni, razumni in dalekovidni strojniki sodili pravilno o tem večnem boju med lastujočim razredom in delavstvom. Njih vztrajnost in pogum v tem boju zdaj prinašata sadove in potrdita, da je napredek v človeški družbi trajen in večni, da se kolo napredka, ki se suče vedno naprej in nikdar nazaj, ustavi le trenutno, in da se nato obrača toliko hitreje, da nadomesti, kar se je zamudilo s trenutnim zastankom.

Delavno ljudstvo je izgubilo že veliko bitk, a nikdar še ni bilo poraženo tako, da bi po izgubljeni bitki ne moglo zbrati več skupaj svojih moči in preiti v ofenzivo ob ugodnem času n zmagati v novi bitki.

Zato, strojniki, naprej! Učite svoje tovariše, da je moč delavnega ljudstva v njegovi organizaciji in njegovem tisku! Dramite svoje dremajoče tovariše, da je v

zdrunjenju delavnega ljudstva tista silna moč, ki jo ne morejo premagati peklena vrata izkoriščalcev delavnega ljudstva.

Ivan Molek:

OPAZOVANJA

Operacija na družbi.

Veda, posebno praktična, zelo vpliva na socialno-ekonomski razvoj. Moderna tehnika povspenjuje socialno revolucijo, ker pomaga k dozorevanju in organiziranju industriji. Vse to je res. Ni pa res, da je posamezna veda sama v stanu narediti kak večji socialni preobrat — ne toliko časa, dokler človek, ki odkriva znanstvene resnice in jih praktično izvaja, ne dobi znanstvene kontrole nad razmerami, ki oblikujejo njega in njegovo življenje.

Vzemimo eno izmed najmlajših znanosti, ki je danes še malo znana in prezirana, ampak v bodočnosti utegne biti samostojna in važna. To je evgenika: izboljšanje človeškega rodu.

Napaka evgenikov je, ker vidijo samo individuje, posamezne ljudi, ne vidijo pa razmer, iz katerih izhajajo posamezniki. To je spoznal profesor Herbert S. Jennings z Johns Hopkins univerze, ki je dejal te dni v svojem predavanju na čikaški univerzi, da človek ni toliko plod dedovalnosti kolikor je environmenta ali razmer, v katerih živi.

Evgeniki bi radi izbrali najzdravejše in najinteligentnejše fantje in dekleta ter jih poženili z namenom, da bodo tudi otroci zdravi in bistro pameti, pri tem pa pozabljajo na environment, v katerem morajo otroci živeti in rasti. Kaj pomaga še tako izbrana in skrbno pripravljena Ziva natura okoli njega in izjed, če je pa želodec pokvarjen?

Kaj pomaga še tako zdravo in čvrsto semje, če pa nima kam pognati korenin, ker so tla zanič?

Najvažnejša je tista znanost, ki se peča z organizmom človeštva kot s celoto. Človeška družba kot celota mora biti preprerajana in izboljšana kot pa posameznik. Šele v zdravi atmosferi se lahko razdiha zdrava pljuca.

Evgenika, kontrola porodov, sterilizacija slabšev in druge take reči so danes samo še obliži na telesu človeške družbe, ki sicer hlade, toda permanentne od pomoči ni.

Človek je kolektivno bitje. Ne more živeti sam in samo zase. Njegov napredek in njegova sreča zavisi od drugih, ki tudi hrepene po sreči. Dokler se nečisti ali ne zna organizirati v ta namen, da bo lahko kontroliral svoje socialne razmere in s tem samega sebe (svojo naturo), bodo razmere slepo drvele preko njega — preko najslabjšega posameznika — in kontrolirale njega.

Človeška družba, znanstveno organizirana, lahko iztrebi vse slabšice iz svojega socialnega telesa; ne potrebuje jih. Slabšice so njena bolezen. Toda družba se mora sama operirati. Človeštvo, ki najbolj trpi, se mora samo ozdraviti. Drugi ga ne bo — ker tega drugega ni nikjer. Ziva natura okoli njega in izjed, če je pa želodec pokvarjen?

ZAPISNIK 9. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Brat Mahnič od št. 14 predlaga, naj bi se temu odboru dodal še član nadzornega odbora, kar bi olajšalo odborovo delo pri pregledovanju, dočim delegat od št. 278 meni, da bi v odboru ne bil noben član glavnega odbora. Brat Snoy predlaga, da bi odbor pregledoval zlasti poslovanje glavnih uradnikov. Pregled pritožb ni tako važen kot pregled poslovanja. Podobno mnenje izrazi delegat od št. 12. Brat Smrekar od št. 122 predlaga v ta odbor sedem članov in brat Rimac od št. 518, da konvencija izvoli nepriestranske ljudi. Sprejeti je končna predlog, da se odbor za prihodnost sestoji iz pet članov. Na željo nekaterih delegatov je tudi pojasnjeno, da ima ta odbor polno moč preiskovanja.

Sledi nominacija. Nominirani so: Sestra Vucelich, bratje Putz, Potokar, Stonich, Nemec, Debevec, Spaček, Bratkovič, Bohinc, Boltezar, Mikec, Britz, Zugelj, Miklič, Butorac, Kuhelj, Frank Zavertnik, Pucelj, Jerina, Kotar, Korbar, Popelar, Cvetkovič, Konte, Spoljar, Hrvat, Grošelj, Klopčič, John Mahnič, Smrekar in Pleše. Sprejmejo pa: Sestra Vucelich, bratje Putz, Potokar, Stonich, Nemec, Debevec, Spaček, Bohinc, Zugelj, Miklič, Butorac, Kuhelj, Korbar, Smrekar in Konte. Med glasovanjem je podanih par pojasnil glede izvoljenih če bi bili že slučajno izvoljeni v druge odbore. "Če bo izvoljen tak, ne bo v tem odboru in zato ni treba konfuzije," pravi brat Podboj. Ker se delo poverilnega odbora s tem pomnoži, brat Terčelj predlaga, naj predsednik začasno imenuje še pet članov v poverilni odbor, da pomagajo pri štetju glasov. Predlog je sprejet brez ugovora in predsednik imenuje sestro Omahne, brate Erznok, Spoljar, Frank Zavertnik in Vincent Pugelj.

Brat Terčelj hoče pojasnjevati glede komunističnega bloka in imenuje brata Potokarja, ki je sprejel nominacijo, da tuži spada tja. Predsednik ga takoj prekine, a brat Potokar sam se zgraža, da on ni tu kot član nikakega bloka, temveč član S. N. P. J. "Če mislite o kakšnem nepoštenju," pravi, "se vam pa takoj zahvalim za nominacijo." Pojasnjevanje brata Terčelja razburi par delegatov, ki hočejo odgovorjati.

Brat Zajc predlaga, da se takoj preide na nominacijo za plače. Nominirani so: bratje Konte, Pleše, Bratkovič, Frank Zaitz (Chicago), Sular, Aleš, Hrvat, Leksha, John Mahnič, Butja, Sedej, Potokar, Godina, Stefan, Turk, Pleše, Tomšič, Perger, Bregar, Debevec, Beniger, Spaček, Junko, Cvetkovič, Lesar, Rupnik, Laurich, Grum, Mahkovec, Medved, Frank Bizjak, Louis Rupnik, Gostiša, Kotar, Grošelj, Jelenič, Joe Vidmar, sestra Candon, bratje John Skufca, Gruden, Valentinčič, Kučinčič, Vidrih, Uhernik, Družina, Umetich, Krmelj, Perovne, Pečnik, Strle, Anzelc, Anton Hrašt, Alpner, sestra Jurečič, bratje Margolles, Geshel, Kaus, sestra Terčelj, Zgonc, bratje Jankovič, John Turk, Koršič, Frank Bizjak, Mikec, John Turk, Frank Zavertnik, sestra Vucelich in Medved.

Nominacijo sprejmejo bratje Konte, Bratkovič, Sular, Hrvat, Leksha, Butja, Sedej, Stefan Turk, Pleše, Smrekar, Perger, Bregar, Beniger, Junko, Cvetkovič, Lesar, Rupnik, Laurich, Grum, Mahkovec, Frank Bizjak, Louis Turk, Gostiša, Grošelj, Jelenič, Joe Vidmar, John Skufca, Valentinčič, Kučinčič, Vidrih, Pečnik, Alpner, sestra Jurečič, bratje Margolles, Geshel, Jankovič, John Turk, Koršič, Frank Zavertnik, Medved in Tomšič. Pred glasovanjem se poroča poverilni odbor o izidu volitev za resolucije. Glasov so prejeli: Kastelec 51, Rimac 53, Garden 139, Lokar 113, Zajc (Milwaukee) 54, Barbič 105, Albert Hrašt 136, Kotar 73, Vidmar 73, Klopčič 30, Sepič 55, Omahne 71, Zornik 50, Stonich 81. Oddanih je bilo vsega 229 glasov.

Ker imata samo brata Garden in Albert Hrašt nadpolovično večino, se vršijo oče volitve, v katerih so kandidati bratje Lokar, Barbič, Stonich, Kotar, Vidmar in sestra Omahne. Brat Zugelj predlaga, da bi proglasili izvoljene tistih pet, kateri so dobili največ glasov. Predsednik pojasni, da bi morala konvencija pravila amandirati, če bi hotela kaj takega storiti. Pri ožjih volitvah vsakdo voli za tri.

V dodatni poverilni odbor so imenovani bratje Taneek, Gruden, Sitar, Umetich in Pasarih. Vršajo se volitve za pet članov v odbor za plače.

Začne se razprava glede provizoričnih pravil. Prvi govor brat Zajc od nadzornega odbora, ki hoče, da se enkrat izrazi volja članstva. Predlog stavi, da se izvoli odbor petih članov,

kateri bodo konvenciji kot odbor za pravila. Svoj predlog utemeljuje z izrazanjem, da je bilo delo odbora za provizorična pravila atentat na demokracijo v S. N. P. J.; to, da je prizadevanje klike, ki se hoče polastiti ne le kontrole, temveč tudi denarja organizacije. Prepričan je, da bo večina članov med konvencijo, ki so pripravljene varovati jednotine interese ob jubilejni konvenciji. "Če je kaj narobe v vodstvu," pravi, "se to lahko spremeni, toda članstvo mora obdržati kontrolo nad upravnim odborom. Upravni odbor mora ostati, kot je bil do sedaj." V nadaljnjih besedah brat Zajc predloži vprašanje ali bo konvencija zavrgla provizorična pravila ali ne.

Odgovarja mu brat Matt J. Turk. Predvsem se izrazi, da ne ve, če je razprava o tem sploh že na dnevnem redu. Ta točka je osma v sporedu in če se je lotimo takoj, bo pojasnil. Ker ni ugovora, brat Turk v daljšem govoru pojasnjuje delo odbora za pravila. Želi predvsem, naj konvencija ne napravi sklepe, dokler odbor svojega stališča ne pojasni. V svoj in odbora za pravila zagovor brat Turk pravi:

"V odboru sta poleg mene brata Zupančič in Oven. Sešli smo se trideset do štirideset krat. Med razpravo za pravila ni bilo od začetka posebnega zanimanja, pozneje je naš odbor podal naročilo drugim odborom, naj vsak pošlje svoje priporočilo odboru za pravila, katere naj bi upoštevali. Odzvali so se nekateri odborni, kot bratje Cankar, Vogrič, Somrak, Gradišek, Shragal in dr. Kern, a ostali od glavnega odbora niso podali nikakega navodila, čeprav pravila določajo, da mesec pred konvencijo dajo svoja priporočila temu odboru. Od teh odborov, ki na naš poziv niso dali nikakega odgovora in priporočila, sedaj prihaja vsa kritika.

"Da boste razumeli, bratje, teh pravil, kot jih je osnoval naš odbor, niti ne vsiljuje. Naš odbor je delal pošteno in lahko rečem, da je v našem osnutku desetkrat manj osebnosti kot v katerih prejšnjih nameranih pravilih. Če niste za formo glavnega odbora, kot priporoča naš odbor, mi smo pripravljene sprejeti. Očita se nam, da smo klika, ki se hoče polastiti organizacije. To ni resnica. Mi smo sestavili pravila samo tako kot smo dobili priporočila, sprejeli smo v svoj načrt za pravila nasvete glede zdravniškega poslovanja, priporočila od bolniškega in gospodarskega vodstva. Vse, kar se nam glavni odborni priporočili, smo sprejeli. Od tistih, ki naš odbor kritizirajo, pa nismo prejeli ničesar.

"Glavni odbor je na januarski seji sprejel z večino glasov, da nismo storili pravilno. Če bi mi storili to, kar je storil glavni odbor, bi nam očitali, da smo kršili pravila, kajti nastopili so tako samo rad osebnosti. Upam, da boste člani konvencije tako pošteti, da zaslusite naš odbor. Apeliram pa, da ne gledate na osebe, temveč sodite nepristransko. Brat Zajc pa naj si enkrat zapomni, da so tudi drugi pošteti ljudje in ne samo on."

Od tu dalje brat Turk navaja posamezne slučaje, kot na primer Gardner predlog, da se voli po en delegat od petsto članov. Urednik je v svojem članku priporočal razdelitev društev v okrožja v svrhu volitev, radi česar se silno zmanjša delegacija. Ali je to demokracija? Naš odbor je pripravil izjavo, iz katere vidite, da so bili naši nameni pošteti in da naš odbor ne insistira, da morajo biti pravila sprejeta, kot smo mi priporočili."

Tu brat Turk čita izjavo odbora za pravila.

POROČILO ODBORA ZA PRAVILA.

Cenjena zbornica!

Odbor za pravila je od zadnje konvencije dalje vestno zbiral vse nasvete, tikačoe se pravil, kolikor jih je bilo priobčenih v glasilo. Toda teh nasvetov je bilo razmeroma malo, in celo ob priliki razprave o bodočih pravilih, ni bilo zanimanje tako, kot bi človek pričakoval. Odbor je ponovno povabil vse glavne odborne, društva in članstvo, da predložijo svoje nasvete. Odzvali se je nekaj glavnih odborov, kakor gl. predsednik, gl. blagajnik, vrhovni zdravnik in dr., par društev in tudi nekoliko posameznikov. Na podlagi vsega tega je skušal sestaviti tak osnutek pravil, da bo odgovarjal poslanim in predloženim nasvetom ter da bo jedrni v korist.

Odbor za pravila ni uvrstil v svoj osnutek nobene važnejše spremembe po lastni iniciativi, temveč v vsakem takim slučaju je dobil povod izven svoje srede. Br. glavni predsednik je predložil priporočila glede boljše organizacije glavnega odbora. Odločil se je nekaj glavnih odborov, kakor gl. predsednik, gl. blagajnik, vrhovni zdravnik in dr., par društev in tudi nekoliko posameznikov. Na podlagi vsega tega je skušal sestaviti tak osnutek pravil, da bo odgovarjal poslanim in predloženim nasvetom ter da bo jedrni v korist.

Odbor za pravila predlaga v smislu pravil le tiste točke konvenciji, ki so se skazale sporne od zadnje konvencije dalje. V svesti si je, da se je vršil po določbah pravil, konvencija pa bo seveda sama odločila, kaj sprejme in kaj zavrne, kajti ona je najvišja oblast.

Mnogi so kritiki, ki so se oglasili šele po priobčenju osnutka pravil, a se prej niso odzvali povabilu. Če bi prišli s svojimi priporočili prej, bi bil osnutek brez dvoma precej drugačen, tako pa je odbor za pravila v smislu tozadevne določbe na podlagi po priobčeni vposlanih in predloženih nasvetov marsikatero točko osnutka predelal.

Odbor za pravila priporoča konvenciji, da se pri razpravi o pravilih ne čitajo posamezne točke in členi, temveč le tisti, kjer ima odbor za pravila ali kak delegat kak spremembo.

Odbor za pravila:

M. J. Turk, predsednik. Jacob Zupančič. Josko Oven.

Brat Turk govori v svoj zagovor še dalje: "Očitajo nam, da glede predsedniških dolžnosti hočemo ustvariti nekakega 'Musolinija'. In vendar smo se ravnali po nasvetih, ki so nam jih poslali odborni. Storili smo le svojo dolžnost. Ničesar nečemo vsiliti, kar delegacija neče. Želim, če bo treba pojasnjevati, da se da odboru za pravila pravico do zagovora."

Dalje navaja brat Turk spremembe, katere je odbor za pravila priporočil in zakaj jih je priporočil: "Porotni odbor smo dali kot samostojni osek zato, ker smo smatrali, da ni prav, če je sam del tistega telesa, o katerem mora soditi in ker tako kot je sedaj ne more biti nepristranski. Isto smo storili radi nadzornega odbora, če je pri tem sam prizadev? Da po našem nasvetu predsednik ne more postati samoblasten, je jasno, saj ima vendar glavni odbor kontrolo nad njim. Istotako glede referendumov. Mi ne vztrajamo, da mora biti ravno tako kot smo priporočili. Če mislite, da je potrebno, pa dajte pravico, da 15% članstva zadoka za referendum. Pomnite, da to, kar smo podali, je samo osnutek. Zavrgli bomo, s čemur se ne strinjate. Rečem pa vam še to, da naš odbor sam hoče demokracije in amitrano, da se le taka priporočila kot na pr. volitve enega delegata na 50 članov avtokracija."

Brat Josko Zavertnik govori k dnevnemu redu. Stvar ne sme iti prehitro naprej. Popoldne se bodo razdelile kopije pravil, tako da bo delegacija ves čas govorila samo k stvari.

Poverilni odbor poroča o rezultatu ožjih volitev za resolucijski odbor. Prejeli so: Lokar 137 glasov, Barbič 127, Stonich 103, Kotar 85, Vidmar 81, Omahne 119. Trije izvoljeni so: Lokar, Barbič in Omahne.

Konvencija zaključena ob dvanajstih.

Andrew Kopal, zapisnikar. Joseph A. Siskovitch, konv. tajnik.

Vlasci Cankar, konvencijni predsednik.

GLASOVI IZ NASELBIN

Pregled naselbine.

Canonsburg, Pa. — Mesto Canonsburg leži 28 milj. zapadno od Pittsburgha ter šteje nekaj nad 13 tisoč prebivalcev. Prvi Slovenci so se naselili v tem delu zapadne Penne nekako pred 40 leti. Razume se, da je bilo mesto Canonsburg takrat še mala premogarska kempa. Danes je to ena najbolj znanih naselbin v zapadni Penni.

Slovenci so tukaj največ zaposleni po raznih tovarnah, v katerih se izdeluje pločevino, posebno mlajša generacija, nekoliko starejših rojakov se pa še vedno ubija po premogorovih, ki baš sedaj prav slabo obratujejo.

Naša naselbina ima pet podpornih društev različnih jedrot in zvez. Najmočnejše po številu članstva je društvo "Postojnska jama" št. 138 SNPJ. To društvo lastuje svoj dom, ki je ponos ne samo naselbine, ampak ga obudujejo tudi Američani. Je ena najboljših dvoran v tem mestu, ima prvovrsten gledališki oder z vsakovrstnimi kulisami. Če bi danes gradili tako dvorano, bi stala nad 60 tisoč dolarjev.

Tu obstoja klub št. 118 JSZ, pevsko društvo "Ilirija" in dramski klub "Soča" ter prav čistoča združna prodajalna in hranilno in posojilno društvo, zraven pa še politični klub—Soc. klub ima močno knjižnico z raznovrstnimi knjigami. Na žalost moram beležiti, da se tukajšnji Slovenci bolj malo poslužujejo klubove čitalnice. Ravno tako ima tudi društvo "Postojnska jama" št. 138 SNPJ precej knjig.

Prijatelj moj, dobra knjiga in dober časopis je pot k izobrazbi, in izobrazba nas vodi k boljšemu kruhu. Poglejmo, kako so nekateri narodi na veliko boljše stopnji kakor pa mi Slovenci. Zato pa bodi naša dolžnost, da se za nimamo za vse svetovne probleme in tudi vsak čas kot delavci zahtevamo svoje pravice, ki pripadajo nam.

Priznati moram, da naselbina Canonsburg ni brez življenja. Celotno veliko ga je, imamo pa pomankanje navdušenja, ki bi ga lahko imeli. Močan soc. klub, prvovrstno pevsko društvo, energičen dramski zbor. Prijatelji, to so stvari, katere bi morale biti vsakemu naprednemu delavcu sveta stvar. Dolžnost nas veže, brez razlike prepričanja, da se poglabimo bolj v delo na kulturnem in političnem polju. Poskušajmo se ubraniti vsemu, kar bi bilo v škodo nam in naselbini. Nastopimo proti vsemu, kar služi izkoriščanju. Imamo dobre lište kakor sta Prosveta in Proletarec, ki nam jasno pokazuje ta pot kako izboljšati sedanost.

Ako bi bili mi delavci malo bolj složni in se zavedali v kakšno kvar nam je brezbriznost, lahko bi spoznali krivice v bolj jasnajših oblikah in že davno spremenili razmere sebi v prid. Ker pa spoznamo vsako stvar prepočasno, tudi naši uspehi niso taki kot bi morali biti.

Ne iščimo vzrokov tam, kje jih ni. Vzroki so lahko različni, največ pa so povod med nami samimi. Ali vladna med nami tista sloga, kakršna bi morala vladati? Preveč smo razdeljeni v razne skupine. Vsi se delamo zelo napredne, vsak po svoje in z veliko zavistjo drug do drugega. Razburimo se pri vsaki majhni stvari in potem nismo zmogni nobene stvari pametno presoditi. Opustimo te napake ter rajši delujmo složno v procvit naselbine. Bratski pozdrav!

John Koklich.

S konvencije.

Chicago, Ill. — Srečni smo ti, ki živimo v bližini konvencije dvorane ali vsaj v Chicagu kjerkoli, da lahko kaj "ujamemo" direktno iz ust konvencijnikov, če se le hočemo potruditi v dvorano. Jas sem se. Zborovanje je sicer živahno, volitve odsekov in štetje glasov pa človeka muči. Sem pristal veselih in naglih debatantov; enoličnost me trpiti.

Vsed tega sem se odločil, da ne posestim konvencije za par dni, ker upam, da se bo v tem času konvencija spravilo v tir in se uravnalo formalnosti. Blokarji levega bodo potem blokirali blokarje, ki postaja čimdalje klibekša, ker so vse bloke svoje blokarji postavili na pesek, ker so tako klibekšne glavice, četudi jih več ne vodi Matice.

Naročnik.

Vesti iz Jugoslavije

POLITIK DR. PAVELIĆ V SOFIJI.

(Izveštaj.)
Beograd, 22. apr. 1929.
Zagrebački frankovski poslanec v bivši Narodni skupščini, advokat dr. Ante Pavelić je koj po 6. januarju, po nastopu sedanjega režima, odpotoval iz Zagreba v inozemstvo. Na Dunaju je stopil v stike z bolgarskimi dijakmi in emigranti ter preko njih s službenimi predstavnikmi bolgarske vlade. Po večmesečnih stikih s temi predstavnikmi je odpotoval sedaj v Sofijo, kjer je bil svedčan sprejet s strani makedonskih emigrantov. Izdaja se za delegata hrvatskega naroda ter je bil kot tak svedčan sprejet s strani makedonskih revolucionarnih organizacij. Kakšne cilje zasleduje v Sofiji dr. Pavelić, pripoveduje sofijski list "Zora" sledeče:
"Bolgarski nacionalni komitet je priredil sinoči v Kazini banket na čast hrvatskih predstavnikov gg. dr. Ante Pavelića ter Gustava Perčeca. Banketu je prisostvovalo okrog 200 oseb, samih uglednih makedonskih emigrantov. Predsednik nacionalnega makedonskega komiteja g. dr. Stanišev je ob 12. ure predložil sledečo deklaracijo, ki sta jo podpisala tudi gg. dr. Pavelić in Perčec:
"Ob bratskem obisku hrvatskih narodnih voditeljev gg. dr. Ante Pavelića in Gustava Perčeca pri nacionalnem komiteju organizacije v Bolgariji se ugovarja, da jim nalaga režim, kakerega sta izpostavljena Hrvatska in Makedonija, koordinacijo kupne legalne akcije za izvoženje nacionalnih pravic in politične svobode ter popolne nedvisnosti Hrvatske in Makedonije.
Pri tej priliki gg. dr. Ante Pavelić in Gustav Perčec kot predstavnika ene in makedonski nacionalni komite kot zastopnik druge države izjavljajo, da hočejo v bodoče združiti vse svoje napore in akcije za doseg skupnih idealov obeh bratskih narodov."
Tako poroča sofijski list "Zora". Poročajo nadalje, da je i. el dr. Pavelić za časa svojega zivanja v Sofiji številne konference z raznimi predstavnikmi makedonske organizacije posebej z dr. Stanišem. Posejli je ba tudi posamezne člane bolgarske vlade ter z njimi konferiral skupni akciji proti naši državi. V merodajnih beograjskih rojih zatrjujejo, da vse to potje dr. Pavelića ne bo ostalo rez posledic v razmerju Jugoslavije do Bolgarske. Dr. Pavelić je danes odpotoval iz Sofije Angoro, da tudi turško vlado formira o resničnem položaju Jugoslaviji.
Radi vsega tega so beograjski adni krogi seveda silno razrjeni ter smatrajo vse Pavelićeve početje za veleizdajo. Mi- strski svet se je danes na svoji 4 ure trajajoči seji bavil protidržavno akcijo dr. Pavelića. Ministrski svet je sklenil, štiti pri bolgarski vladi oster otest ter je naš poslanik v Sofiji, g. Ljubo Nešić že nocoj do potrebne instrukcije. V proti demarši bo naša vlada otestirala proti temu, da bolarska vlada dovoljuje in tola, da se pred njenimi očmi in navzočnosti članov vlade organizira akcija, ki je naperjena ti naši državi in stremi za preptivito posameznih pokra- Obenem bo v noti povdar- o, da dr. Pavelić nikogar ne dstavlja, ker nima za seboj ogar razen par avanturistov voje najožje okolice. Naj- oji pa je upravičen nastopati enu hrvatskega naroda.
Ministrski svet je nadalje nil, da vložiti tožbo proti dr. eliću in tovarišem po zako- o zaštiti države zaradi orga- ranja proti državi naperje- akcije, ki stremi za ocepit- o posameznih pokrajin. Dr. elića bo sodilo vrhovno dr- o sodišče za zaščito države kadar in če se seveda vrne v oslavijo.
Koda za mladega moža, da se otiti take pustolovščine, ki je prijetna v dobi romantike, lanes pa kaže nezrelost.

Novi zdravstveni zavodi.
Ljubljana, 27. aprila 1929.
V koliko je storjenega na po- lju higijenske preskrbe našega dijaštva smo že poročali. Poro- čali smo, kaj dijaštvo že ima in česa pogreša. Zdaj bomo morda kmalu že lahko zabeležili novo pridobitev, namreč zgraditev dijaškega zdravstvenega doma v Ljubljani in Počitniškega doma pod Triglavom.
Ministrstvo za narodno zdrav- je je namreč lani izdalo uredbu o zdravstveni zaščiti dijakov. Ta uredba določa za meščanske, srednje in visoke šole posebno takso 20 Din, ki jo morajo dija- ki plačati pri vpisu na šolo ob začetku šolskega leta. Vae šole oddajajo to takso Državni hipo- tekarni banki, ki je v smislu u- redbe osnovala poseben fond za zdravstveno zaščito učencev. Fond je namenjen zdravstvene- mu pregledovanju učencev, usta- navljanju šolskih poliklinik, za podpiranje ter množenje zdrav- jeva sporta, za zgradbo sanato- rijev, zdravilišč in okrevališč ter končno za vzdrževanje istih.
Lani so prvi pobirali to takso na srednjih šolah ter se je že la- ni nabrala precejšnja suma. Samo ljubljanska univerza, kjer plačujejo dijakji vsak semester, ima zbranih okrog 80.000 dinar- jev in namerava s tem denarjem ustanoviti bolniško blagaj- no za vse slušatelje. To vpraša- nje bo rešil prihodnje dni se vr- šeci občni zbor Sveta slušateljev ljubljanske univerze.
Državni higijenski zavod pa je pokrenil zadnji čas akcijo za zgraditev centralnega dijaškega zdravstvenega doma v Ljubljani, ki bo nudil vsem dijakom zdravniško pomoč ter skrbel med dijaštvom za higijeno. K temu naj bi prispevali vsi šolski zavodi razen osnovnih šol po Slo- veniji. Za ta namen je pri Hipo- tekarni banki že določenih 130. 000 dinarjev, stroški za zgradbo pa bi znašali približno 2 in pol milijona dinarjev ter bo stal po možnosti sredi mesta. Mogoče, da se bo ta dom gradil skupno s splošnim Zdravstvenim domom, ki ga nameravajo zgraditi razne zdravstvene ter humanitarne zveze. Sicer o tem še ni padla nikakva odločitev.
Ta dijaški zdravstveni dom naj bi bil urejen povsem moder- no ter naj bi bili v njem name- ščeni: vsi ambulatoriji za notra- nje bolezni, za malo kirurgijo, za ušesne in nosne bolezni, za bolezni v grlu, za očesne bolezni, dalje zobni ambulatorij, šolsko kopališče in socialni service, ki naj bi predvsem vodil skrb za prehrano in stanovanje dijakov. Ustanovljena bo posebna dija- ška menza v domu, zgrajenih bo v domu tudi nekaj stanovanj za brezdomce-dijake oziroma za počitniško zvezo, za prenočitev mimopotujočih dijakov. Dalje bo zgrajena velika telovadnica itd. Vse to je na programu za postavitev doma, v koliko bo to izvršeno in kdaj, je še nedoloče- no. Državni higijenski zavod pa je zasnoval še drugo akcijo: zgraditi Počitniški dom pod Tri- glavom. Tozadevni stavbni na- črt je že izdelal inž. Guzelj. Zgrajena bo stavba na lepem travniku v višini blizu 800 m nad Dovjem tik gozda pod Babo. Zemljišče je stavbnemu odboru odstopila občina na Dovjem. Stroški gradbe so določeni na 220.000 dinarjev. Nujnega o- krepišča potrebni dijakji bodo našli tu v počitnicah svoje zave- tišče. Vsek mesec bo lahko sta- novalo tam po 30 dijakov. Seve- da bo ta dom odprt tudi vse le- to za bolne dijakje, ki jim je gorski zrak potreben.
Obe tedve enujoči se akciji sta brez dvoma za naše dijaštvo zelo potrebni ter je vsa javnost pozdravila to gibanje. Kdor i- ma zdravo mladino, ima zdravo in močno bodočnost.

Obnojen na smrti in 362 let ječe.
Beograd, 26. aprila 1929.
V Prokuplju se je zadnje dni vršila razprava proti hajduku Miloslavu Krstoviću, ki je bil ob- tožen mnogih zločinov. Predve- rajanjim je bil proces zaključen, a večerj popoldne je bila razgla- šena obsodba. Velika sodna dvo- rana je bila polna publike in fan- dari so imeli polno posla, da so

vzdrževali red. Točno ob 4. uri popoldan so pripeljali iz zapo- rov Krstovića ter je predsednik prebral obsodbo. Porotno sodi- šče je proglasilo Krstovića za krivca 24 zločinov. V dveh slu- čajih se oprošča, za ostale zlo- čine pa se kaznuje Krstović s 362 let težke ječe, za štiri umore s smrtjo.
Hajduk je poslušal obsodbo popolnoma mirno, le ob koncu je dejal predsedniku:
"Vprašaj tožitelje, ali imajo še kaj navesti proti meni."
Umrl je glasbenik Vedral.—V Ljubljani je 20. apr. umrl na- gle smrti profesor glasbe Josip Vedral. Profesor Vedral, če- ške narodnosti, rojen na Rus- skem, je absolviraj svoje glas- bene nauke v Pragi, v Ljubljano pa ga je l. 1895 poklicala Glas- bena Matica. Od takrat je do sedanje tako nagle smrti delo- val kot profesor za violino ter deloval v prosep slovenske glasbe. Velik je krog tistih u- čencev, ki so šli skozi njegovo šolo in se imajo le njemu zahva- liti za svoje umetniško znanje. Leta 1924 je prevzela država profesorja Vedrala v svoje služ- bovanje ter je bil kot glasbeni pedagog tudi odlikovan na pred- log prosvetnega ministra. Tu- di našo glasbeno literaturo je obogatil z marsikatero kompo- zicijo, ki jih je objavljval v "No- vih Akordih" in drugod. Pouče- vol je tudi klavir na orglarski šoli v Ljubljani. — Bil je kot človek priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. V zgodovini sloven- ske glasbe bo njegovo ime zabe- leženo.

Ljubljanska univerza pred de- setletitcu.
Ljubljana, 23. aprila 1929.
Deset let bo poteklo letos, od- kar se je izpolnila stara sloven- ska zahteva, pridobitev sloven- ske univerze. Dolga desetletja so Slovenci pod Avstrijo prire-jali shode z zahtevami po sloven- ski univerzi, pošiljali so delega- cije na Dunaj, pošiljali spomeni- ce itd. — vse ni pomagalo nič. Bilo je treba svetovne vojne a prevratom in osnovanjem nove države SHS, da smo dobili konč- no univerzo, naš najvišji izobra- ževalni in kulturni zavod. Kljub mnogokratnim nameravanim u- kinitvam ljubljanske univerze v aedanju državi, smo si jo Sloven- ci znali z akcijami celega naroda ohraniti. Tako smo dospeli do prvega jubilejnega leta. Jeseni bo 10 let, odkar se Slovenci lah-ko akademično izobražijo na svo- ji lastni univerzi v svojem last- nem jeziku.
Te dni se mudijo v Beogradu re- ktor ljubljanske univerze dr. Mi- lan Vidmar, ki je predložil o pri- liki svoje avdijske, kralju pro- šnjo, naj bi se ljubljanska uni- verza imenovala odslej "Univer- za kralja Aleksandra I"—čemu- je kralj privolil. O priliki deset- letnice se bo ta svečana afirma- cija izvršila.
Včasih so take prilikoosti še vse drugače obhajali. Univerze so bile pribeljalice učenih, svo- bodnih ljudi.
Računar patolog.
"Torej, Bogdan, ako je pri po- toku deset dečkov in se štirje ne smejo kopati, koliko jih pojde v vodo?" — "Deset gospod učitelj!"

Preiskava proti pred- sedniku železnice.
V tem smislu je bil poslan apel na predsednika Ameriške de- lavske federacije.
Scranton, Pa. — Tukajšnji de- lavski svet je naslovil na pred- sednika Ameriške delavske fe- deracije apel, da pritane na se- nat, da uvede preiskavo glede postopanja W. A. Atterburyja, predsednika pennsylvanske že- leznice, ki je igral važno vlogo pri imenovanju Albert L. Wat- sona zveznim sodnikom za o- srednjo okrožje države.
Watson je znan reakcionar in bo le orodje železniške dru- be v slučaju stavke železničar- jev v distriktu ki je pod poli- tično kontrolo Atterburyjevih interesov.
Osem rudarjev ubitih v Illinoisu v aprilu.
Springfield, Ill. — A. D. Le- wis, direktor državnega rudni- škega departamenta, poroča, da je bilo meseca aprila osem ru- darjev ubitih in približno štiri milijone ton premoga nakopane- ga v Illinoisu.
Edmonton, Alta. — Lokalna stavbinska unija št. 92 je pričela izdajati svoj mesečnik "Union Laborer." Z izdajanjem lista se bo poživila agitacija, da se pri- dobi v unijo še neorganizirane delavce.

Stavkarji so solidarni v bitki.
Greenville, S. C. — Nad pet- sto delavcev je te dni zahtevalo v tovarni England - Southern Mfg. Co. kot protest radi odslo- vitve nekega delavca. Delavec je bil odpuščen, ker je nabiral da- rove za stavkarje v Brandon to- varni, ki so na stavki za zviša- nje meze že dva meseca. Delav- ci so solidarni in bodo vztrajali v stavki, dokler družba ne spre- me nazaj v delo odašlavljenega tovariša.
Suhaški zakon odpravljen v Wis- consinu.
Madison, Wis. — Državni pro- hibični zakon v Wisconsinu je bil v sredo končno odpravljen, ko je tudi senat sprejel z 21 proti 9 zadevno predlogo. Zadržno bese- do ima guvernér. V Wisconsinu ostane samo še federalna posta- va. Državna policija in sodišča se ne smejo več brigati za prohi- bicijo. Vaaka občina pa ima pra- vico, da lahko obdrži stare pro- hibične odredbe, če hoče.
Serif zahteva obsedno stanje v Elizabethtonu.
Elizabethton, Tenn. — Okraj- ni serif J. M. Moreland je v sre- do zahteval, da se v Elizabetht- onu razglasi obsedno stanje ra- di stavke rajonskih delavcev. Se- rif pravi, da njegov policijski a- parat ne more več kontrolirati situacije.
Sneg v Južni Dakoti.
Sioux Falls, S. D. — Po veli- kem delu South Dakote je v sre- do zapadel sneg in temperatura je padla od 90 na 31 stopinj.

L. N. Tolstoj:
KAKO VOLK UCI MLADIČE.
Sel sem po cesti in zadaj za- čul kričanje. Kričal je deček-pa- stir. Tekel je čez polje in ne- kaj kazal.
Ozrl sem se in videl, da teče- ta dva volka: star in mlad. Mla- dič je na hrbtu nesel zadavlje- no jagnje in ga z zobmi držal za nogo. Stari volk je tekel zadaj.
Ko sem ju videl, sem stekel a pastirjem vred za njima; zavpi- la sva. Na najino kričanje so pritekli kmetje in psi.
Ko je stari volk zagledal pse in ljudi, je skočil k mlademu, mu vzal jagnje in si ga vrzel čez hrbet. Oba volka sta se podvi- zala in kmalu izginila izpred oči.
Zdaj je pričel deček praviti, kako se je vse zgodilo: iz jarka je bil planil odrasel volk, zadavil jagnje in ga odnesel. Mladi vol- čič pa je stekel staremu naproti in pograbil jagnje. Stari mu je dal plen, da ga nese, sam pa te- kel raven.
Sele takrat, ko je postalo ne- varno, je stari preстал s poukom in sam nesel jagnje dalje.
Mrlič obnojen v zapor!
Indianapolis, Ind. — Don Chandler, lokomotivni strojevod- ja iz Muncieja, je še leto dni mr- tev, kljub temu je bil 15. t. m. obnojen na 30 dni zapora in \$100 globe radi kršenja prohibicije. Ovadba je že dve leti stara in medtem je obtoženec umrl, toda sodišče je vseeno izvršilo svojo formalnost, ko je prišel Chand- lerjev slučaj na vrsto.

Established 1879

RICHMAN'S CLOTHES

Kupujte te obleke Z ZAUPANJEM

Za vsako Richman-ovo obleko stoji organi- zacija, ki si je tekom 50 let svojega obstoja pridobila zaupanje, valed stremjenja za dobro kvaliteto in vrednost blaga, kar je njen naj- večji namen.

Kadar kupite Richman-ove obleke ste zago- tovljeni, ne samo da dobite iste najnovjega kroja in narejene tako, da vam bodo pristo- jale, temveč so tudi iz najnovjega, izbra- nega blaga in TRPEŽNE. In trpežnost teh oblek obstoji iz prvovrstnega blaga in pošte- nega dela.

Ker so te obleke narejene v naših lastnih velikih tovarnah, in ker se vam prodajajo naravnost brez posredovanja prekupčevalca, za to ste v stanju kupiti Richman-ove obleke dobre vrste po zelo nizki ceni.

Vsakovrstne obleke ali povrniki po vseh Richmanovih trgovinah širom Zdrst. držav, stanje vodno to \$22.50

ALL \$22.50

THE RICHMAN BROTHERS COMPANY

114-118 South State Street

nasproti Palmer House

CHICAGO ILL.

NA CENZURI

Cenzor Bogomir Pilovec je sedel za mizo, segel z obema rokama v kopo zapечатih pisem in jih premešal. Tako je storil vselej, preden se je lotil svojega posla. V dolgih mesecih službovanja pri vojaški cenzuri se ga je bila polotila neka čisto posebna strast po spoznavanju tujih čustev, vrlin in slabosti. Svojega cenzorskega posla ni opravljal suho in mehanično kakor njegovi tovariši, ki so iskali v tujih pisemih samo prepovedanih poročil. Bogomir Pilovec se je poglabljal tudi v vsebino in študiral duševnost onih, ki so jih bili napisali in tistih, katerim so bila namenjena. Toliko globin, toliko človeških skrivnosti so mu odkrivala, da je vse drugače kakor nekdanj presojal ljudi, njihovo početje in nehanje. Vendar ga niso vsa pisma enako zanimala. Nekatera so bila pustila v suhoparna in jih je brez pozornosti odlagal. Bila pa so vmes tudi druga, katera je spoznal že po pisavi in katerih se je vedno razveselil.

Tistega dne je pa bil Bogomir Pilovec slabe volje; ujetila so ga poročila z bojišča, ki so pripovedovala o novi veliki zma-

gi nad Rusi. Njegovo početje je bilo tedaj bolj nervozno mešanje iz navade, nego iz ljubezni in strasti do cenzorskega posla. Malomarno je vzel v roko prvo pismo, ga odprl in naglo prečital. Mati je pisala svojemu sinu — edincu na bojišče. Tožila je, kako si je hudo po njem. Odprl je drugo pismo. Kmečko dekletje je pošiljalo pozdrave svojemu daljnemu ženinu. "Ko se vrneš," je zatrjevala, "se vzameva in takrat bo vse pozabljeno..." Pilovec se je bridko nasmešnil, zalepil prerezani ovitek s cenzurno pasico in vrnil pismo v pošto košaro.

Tako je skoraj mehanično opravljal svoje delo in kopa na mizi se je bolj in bolj manjšala. Nenadoma je pa obstal in se znova, a tokrat hudomušno nasmešnil. V roki je držal dvoje pisem: eno je bilo naslovljeno na nekega profesorja, drugo je pa bilo namenjeno mlademu poročniku iz sosednje garnizije. Bogomir Pilovec je dobro poznal pisavo in dasiravno mu ona, ki je ta pisma pisala, osebno ni bila znana, je poznal vse njene skrivnosti in slabosti. Vedel je, da je s profesorjem zaročena in da ima s poročnikom ljubavno razmerje. Onadva pa nista niti slutila, da si delita njeno ljube-

zen. Trdno sta bila vsak zase prepričana, da jima je zvesta. Samo on, cenzor Bogomir Pilovec, je vedel vse to; samo on je stal med tisto trojico kakor nevidna križiščna točka sredi trikotnika, in se je smejal, smejal...

Odprl je najprej pismo, ki je bilo namenjeno profesorju, in ga počasi in pazljivo prečital. Gospodična Serafina je sporočala svojem vernemu ženinu, kako vroče hrepeni po njem in kako težko pričakuje tistega dne, ko bosta mož in žena in ko bo izbrisana daljava, ki ju loči. Tožila mu je o svoji osamelosti in zapučenosti, pripovedovala o željah in sanjah in razkladala svoje načrte za bodoče skupno življenje. Drugo pismo gospodične Serafine, ki je bilo namenjeno mlademu poročniku, je pa bilo polno ognja in mladostne strasti. "Vse noči se mi sanja o Tebi, moj ljubček!" mu je pisala. "Nenadoma se mi v spanju zazdi, da si pri meni in ko se vročim in vasa prevzeta od Tvojih poljubov in objemov prebudim, iztegam hrepenče svoje roke v samotni mrak in tedaj si tako zelo želim, da bi bil resnično pri meni. Prišla bi k sebi Tvojo kodrasto glavo, pogledala bi Tvoje globoke črne oči in Te vroče

poljubila. Kdaj me boš zopet posetil? Tvoja Serafina ne more živeti brez Tebe, moj zlati Janček!"

Bogomir Pilovec je hotel oboje pisem zalepiti in vreči v košaro, a tedaj mu je nenadoma šnila v glavo hudobna misel. "Kaj če bi?" se je vprašal. "Ne!" je dejal po kratkem preudarku. "Čemu bi se mešal v tuje posle? Kaj so mi mar gospodična Serafina, njen lahkoverni ženin in kratkovidni ljubimec? Če sta tako neumna, dobro!" je pomislil in kakor v snu dodal pregovor: "Proti neumnosti se še bogovi zamaš borijo."

Toda izkušnja, ki ga je bila prišla, ga ni hotela izpustiti. "To je grdobija!" se je razburil. "Podlo varanje! je, Profesor je pošten človek; samo za svojo znanost živi in za njo. Trudi se in skrbi, da bi ji pripravil udoben in toplo gnezdo, ona pa ga vara z drugim. In," je pomislil dalje, "morebiti tudi poročnik ni napačen človek; morebiti jo tudi on ljubi? Zakaj bi se igrala z možiki srce? Zakaj prav ona, Serafina?" se je razvnel in izkušnja je smagala nad ugovori vesti in službenih dolžnosti.

Cenzor Bogomir Pilovec je vzel pismo, ki je bilo namenjeno profesorju, in ga vtaknil v zavoj s poročnikovim naplovom, ono drugo, poročniku napisano, je pa dal v ovoj za profesorja. Hudomušno se je nasmešnil, zalepil pisem s cenzurno pasico in vrnil v pošto košaro. "Tako!" je zadovoljno dejal sam pri sebi. "To bosta gledala ženin in ljubinec. In Serafina, Serafina... Zmotila se je sama," je dodal, kakor da bi se hotel oprati krivde, katere se je podzavestno zavedal.

Cenzor Bogomir Pilovec je od tistega dne dalje skrbno iskal pisem gospodične Serafine, a iskal jih je zaman in vedel je, kaj in kako se je zgodilo. Trikotnik je bil razbit, stranice so bile ločene druga od druge; gospodična Serafina je bila izgubila ženina in ljubimca, profesor je bil ob nevesto in poročnik je ostal brez ljubice. Kako in zakaj se je to zgodilo, pa je vedel samo on — cenzor Bogomir Pilovec.

SMEJNOE

Najni posli.

Poveljnik valških gasilcev: "Halo, gospodar, hitro tri štefa: piva na mizo, Mudi se nam: gremo gasit v sosedno selo!"

Moderna dekla.

Gospa: "V službo bi vas vzela, če znate snaziti tudi bicikel." — Služkinja: "Temu poslu nisem vajena. Lahko pa vam povem naslov, kjer čistijo moje kolo."

Junak.

Oče (po potresu): "Janko si se jako tresel." — Sin: "Nekoliko že, ampak zemlja se še bolj."

Brižina glava.

Prvislav: "Moj sin ves gori za glasbo. Celotno knjižnico, partiture vam zna takoj na pamet, ako jo je vsaj enkrat ališal."

Zadnjikar: "Moj Cvetko pa zna vso hranilno knjižico na izust!"

Koledar.

Zena, vsa nearečna, ker se mož obilo bavi z umstvenim delom, a premalo z njo: "Da mi je biti knjižar! Potem bi me večkrat jemal v roke." — "Če naj bi bilo tako," dostavi soprog, "potem bi si želel pratiko, da bi bila vsako leto druga!"

Zamenjava.

Odvetnik, ki se mu mudi na selo h komisiji: "Izvošček, koliko zahtevate?" — "Dvesto dinarjev!" — "Kaj, to je vendar preveč. Sedite vi na tale prostor, pa vas jaz za 100 dinarjev popeljem do tja."

Pri izpitu.

"Tak davi si bila pri izkušnji iz igranja na klavir? Kdo pa te je izpraševal?" — "Ne vem, kako se piše gospod, ampak od sile pobožen mora biti." — "Kako pa to veš?" — "Ves čas, ko sem igrala, si je z dlanmi pokrival čelo in vzdihoval: Moj Bog!"

Nepričakovan odgovor.

Mati podnajemniku: "Poljubili ste mojo hčer. Kaj mislite storiti?"

Podnajemnik: "Nikoli več je ne poljubiti!"

Na društveni seji.

"Predlagam, da naše društvo pokopije na svoje stroške pokojno gospo našega predsednika." Glas iz opozicije: "Odlučno ugovarjam, da bi mi prevzeli takšne stroške. Seveda, če bi šlo za vas samega," se obrne govornik proti predsedniku, "bi mi vsi z veseljem glasovali za predlog!"

Mladi dobrotvor.

"Kaj si storil z dinarjem, ki si ga dobil anoi?" "Stari ženici sem ga nesel." — "To je lepo, dečko moj. Kateri ženski pa si ga dal?" — "Onile tam pri mostu, ki čokolado prodaja."

V posredovalnici zakonov.

"No, toliko sem že slišal o pridnosti in imetku svoje bodoče, zdaj pa mi izvolite pokazati še nje sliko." — "Samo še trenutek, prosim, da poprej izpijete čašico izbornega ruma."

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobiti

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjige AMERIŠKI SLOVENC, vredno \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svote \$6.30.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNIKA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svote \$6.30.

Te valja za člani S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$7.50.

Lahko dobiti pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HERMETICO in INFORMATOR ako nam pošljete svote \$3.90. Nečlani pošljete \$4.50. Ali pa za \$2.90 pol leta list Prosveta in knjige JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.50.

Te vse valja za stare in nove naročnike. Vsak mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravitelje na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pošljite \$.....

Ime

Naslov

Država

Čl. društva

F. M. Dostoevskij:

ZLOČIN IN KAZEN

Roman v šestih delih s epilogom.
Poslovenil Vladimir Levstik.

Pozorno ga je pogledal, ozrl se naokrog in se obrnil, da bi odšel.

"V resnici je zbolel!" je rekla Nastazija, ki ni obrnila oči od njega. Tudi hišnik je za trenutek okrenil glavo. "Ze od večerjane dne ima mrzlico," je dodala ona.

On ni odgovoril; držal je list v rokah, ne da bi ga odpečatil.

"Nikar ne vstajaj," je rekla Nastazija sočutno, ko je videla, da spušča noge z divana. "Nič ne hodi, ako si bolan; saj menda ni tako nujno. Kaj pa imaš v rokah?"

Pogledal je: v desni roki je držal kosce hladnega roba, nogavico in cunje izstrganega žepa. Tako je bil zaspal. Ko je kasneje razmišljal o tem, se je spomnil, da se je zdajpa zdaj nekoliko zdrnil iz mrzličnega spanja, na vso noč stisnil vse to s roko in tako vnovič zaspal.

"Glejte ga no: nekakšnih cunj si je nabral in zdaj spi z njimi kakor za zakladom..." In Nastazija se je zasmejala s svojim bolestnonervoznim smehom.

Brzo je porinil Razkolnikov cunje pod plašč ter arepo uprl oči vanjo.

"Malo čaja bi pil! Ali ga hočeš? Prinesem ti ga; nekaj ga je ostalo..."

"Ne, žel bom; takoj pojdem," je zamrmral on, spravljaje se na noge.

"Saj še po stopnicah ne prideš!"

"Pridem..."

"Kakor hočeš."

Odšla je za hišnikom. On je takoj hitel k luči, da si ogleda nogavico in hlačni rob. — "Pege so, a se malo poznajo; vse se je že zamazalo, izbrisalo in obledelo. Kdor ne ve že od prej, ne bi opazil ničesar. Nastazija torej od daleč ni mogla ničesar videti, hvala Bogu!" Nato je trepetaje odpečatil pozivnico in začel brati; dolgo je čital, preden mu je bilo jasno. Bila je pozivnica, naj se oglasi danes ob poldeseti uri v pisarni policijskega nadzornika tistega mestnega dela.

"Kaj ko bi bilo to? Sam po sebi vendar nimam ničesar opraviti s policijo! In zakaj ravno danes, kakor nalašč?" je premišljeval v mučni negotovosti. "O Bog, da bi bilo vsaj že kmalu vse pri kraju!" Hotel se je vreči na kolena, da bi molil, a zasmejal se je — ne nad molitvijo, temveč nad samim seboj. Naglo se je začel oblačiti. — "Če sem izgubljen, naj pa bom, vseeno je! A nogavico je treba obuti," mu je prišlo hipoma na um — "še bolj se bo zapirala in vsi sledovi bodo izginiti." Komaj pa jo je imel na nogi, že jo je z grozo a studom sezul. Sezul jo je, a ko je pomislil, da nima druge, jo je vzel in zopet nataknil — in se vnovič zasmejal. "Vse to je pogojno, vse je odnošeno, vse so same forme," je premišljeval malomarno, samo z enim delom svojih misli, toda trepetaje po vsem telesu. "Pa sem jo obul! Nazadnje sem jo pa vendarle obul!" Toda njegov smeh se je kmalu izpremenil v obup. "To je zvijača! Z zvijačo me hočejo prekaniti in prijeti nepriljubljenega," je premišljeval sam zase, ko je odhajal na stopnice.

"Škoda, da se mi malodane blede; tako bleknem kaj neumnega..."

Na stopnicah se je spomnil, da pušča vse stvari kar tam v tapetni luknji. — "In če bi se vrnila v moji odsotnosti hišna preiskava?" — se je spomnil in obstal. A naenkrat se ga je polastil tak obup in takšen — ako se sme tako reči cinizem pogube, da je zamahnil z roko in šel dalje.

"Da bi se vsaj kmalu končalo!..."

Vročina na ulici je bila zopet neznosna; da bi bila padla vsaj kapljica dežja vse te dni! Zopet tisti prah, opeka in omet, zopet smrad iz prodajalnice in krčem, isti pijanci in isti zaspani izvoščki. Sonce mu je jasno pošljalo v oči, da so ga zabojele in se mu je zmotilo v glavi — občutek, ki navadno navda mrzličnega

človeka, če mahoma stopi na ulico v jasni dolnčni dan.

Dospelvi do ogala večerjane ulice, se je z mučnim nemirno ozrl vanjo, na tisto hišo, — a takoj je obrnil oči proč.

"Ako me vprašajo, jim morebiti še povem,"... si je mislil, ko se je bližal uradu.

Urad je bil četrto ure daleč od njegovega stanovanja. Sele nedavno se je bil preselil v nov kraj, v četrto nadstropje nove hiše. Na starem uradu je bil Razkolnikov nekoč, a že davno in le mimogrede. Ko je stopil skozi hišna vrata, je zagledal na desni stopnice, po katerih je prihajali možiki s knjigo v rokah. "To je menda kak hišnik in potemtakem je tukaj tudi pisarna," si je mislil Razkolnikov in se obrnil na slepo arčo navzgor. Vprašati ni maral nikogar in ničesar.

"Sel bi noter, pa dei na kolena in povedal vse..." je rekel sam pri sebi, ko je prihajal v četrto nadstropje.

Stopnice so bile ozke, strme in vse v pomijah. Kuhinje vseh stanovanj vseh štirih nadstropij so se odpirale na te stopnice in so bile odprte skoro vse dan. Zato je vladala strašna sopenarica. Gor in dol so prihajali in odhajali hišniki s knjigami pod pazduho, uradni slugi in ljudi obojega spola. Vrata v uradne prostore so bila na stežaj odprta. Vstopil je in obstal v predsobi. Tam je stalo in čakalo vse polno preprostih ljudi. Tudi tu je bila neznosna sopenarica in poleg tega je zoprno silil v nos vonj sveže barve na novopoleskanih stenah, ki so dišale po skvarjenem firnežu. Čakal je nekaj časa, nato pa je sklenil iti naprej v naslednjo sobo. Vse sobe so bile majhne in nizke. Strašna nestrpnost ga je vlekla vedno dalje in dalje. Nikdo ga ni zapazil. V drugi sobi so sedeli in pisali nekaki pisarji, čudni ljudje, le malo bolje oblečeni od njega. Nagovoril je enega izmed njih.

"Kaj hočeš?"

Pokazal je uradno pozivnico.

"Ali ste dijak?" je vprašal ta, ko je pogledal pozivnico.

"Da, bivši dijak."

Pisar ga je pogledal, a brez vsake radovednosti. Bil je kuštrav človek z nepremičnim izrazom lica.

"Od tega ne izvem ničesar; njemu je vseeno," si je mislil Razkolnikov.

"Pojdite tja, k tajniku," je rekel pisar in pokazal s prstom v najzadnjo sobo.

Stopil je v tisto sobo, četrto od vhoda; bila je precej tesna in polna ljudi, nekoliko lepše oblečenih, nego v prejšnjih sobah. Med prišliimi je bilo dvoje dam. Prva, v žalni obleki in borno opravičena, je sedela za mizo nasproti tajniku in pisala nekaj, kar ji je ta narokoval. Druga dama, jako polnega života in škrlatnorednih lic, stala in zelo bogato oblečena, z zaponko na pravih, ki je bila velika kakor čajna skodelica, je stala ob strani in čakala. Razkolnikov je položil svojo pozivnico pred tajnika, ki jo je površno pogledal, rekoč: "Počakajte!", in se nato zopet obrnil k dami v žalni obleki.

Razkolnikov je zasopel svobodneje. — "Gotovo ni to, česar se bojim!" Polagoma se mu je začel vračati pogum in trudil se je na vso moč, da bi ostal ravnodušen in pri zavesti.

"Vsaka neumnost, vsaka najmanjša nepravilnost me more izdati! Hm! — Akoda, da tu ni več zraka," je dodal — "soparno je..." V glavi se mu vrti vedno bolj...

V vsej svoji notranjosti je čutil strah. Skušal se je oprti česar koli in premišljati o Skušal se je oprti česar koli in premišljati o kakih čisto postranski stvari, kar pa se mu nikakor ni hotelo posrečiti. Vendar pa ga je tajnik jako zanimal in poizkušal je razbrati njegov obraz. Bil je jako mlad, dvaindvajsetleten mož s čemerikavim in gibčnim licem, ki se je zdelo starejšje, nego je bilo v resnici, moderno in gizdavo obločen, s prečo do tilnika, razčesan in pomaziljen, z mnogimi prstani na belih, s četko očaljenih prstih in z zlato verižico na telniku. Z nekim inozemcem, ki je bil navzoč, je izpregovoril celo jako gladko par besed francoški.

(Dolje prihodnj.)

Vi se lahko zane-sete na kakovost cigarete, ki je še vedno največji uspeh v zgodovini kajenja

CAMEL
CIGARETTES

ZAKAJ SO CAMELS BOLJŠE CIGARETE

Camels vsebujejo najbolj izbran tobak, kar ga raste... ki je bil strokovnjak mešan za brezprimeren okus in izrasitost.

Imajo dobrodošlo rahlost in milobo, kakorine ne dobiti v nobeni drugi cigareti.

Kadite jih, kolikor jih hočete, Camels nikdar ne utrudijo vašega okusa.

Nikdar ni dovoljeno, da bi se kakovost Camels razlikovala.

Samo urvičenejša cigareta je samogla zadobiti in vzdržati svetovno vodstvo za vsa ta leta kot je to storila Camel.

